



Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Capvt III. De Angelorum bonorum merito ac beatitudine, & malorum peccato ac damnatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

tonin. 1. p. tit. 31. cap. 6. Certè Deus optimus maximus in his angelorum choris magnificentiam ac excellentiam perfectionum suarum clare ostendit: amat siquidem in Seraphinis, vt charitas; contemplatur in Cherubinis, vt veritas; sedet in Thronis, vt æquitas; imperat in Dominationibus, vt maiestas; regit in Principatibus; tuetur in Virtutibus; corroborat in Potestatibus; reuelat in Archangelis; assistit in Angelis: vide S. Thomam citatâ quæst. 108. art. 6. vbi de his fusissimè agit.

CAPVT III.

De Angelorum bonorum merito ac beatitudine, & malorum peccato ac damnatione.

SECTIO I.

Quodnam fuit Angelorum bonorum meritum, & malorum peccatum.

Supponimus tanquam certum angelos non fuisse creatos in statu beatitudinis supernaturalis, quæ in clara Dei visione consistit; quia si in tali statu creati essent, in eo peccare non potuissent. Constat autem plures illorum peccasse.

Supponimus deinde omnes angelos fuisse conditos in gratia iuxta doctrinam S. Thomæ 1. p. q. 62. a. 3. quæ est communis Theologorum; & constat ex Christi Domini verbis S. Ioan. 8. quibus dicit Diabolum non fletisse in veritate; nomine enim veritatis ibi sanctitas intelligitur, prout sanct. Chryf. & alij SS. Patres hunc locum interpretantur, præsertim sanct. Cyr. Lib. 6. in sanct. Ioan. cap. 6. *In veritate, inquit, non fletit, quia prolapsus est à veritate*

rate, nec manere voluit in sua originis sanctitate: & sanct. In
 das in Epist. sua canonica v. 6. dicit reprobos angelos peccat
 non seruasse suum principatum; ille autem principatus nos ha est,
 potest intelligi de principatu naturæ, quia, vt infra dice celum
 tur, naturalia omnia integra in dæmonibus remanserunt locum
 ergo debet intelligi de principatu gratiæ sanctificantis, Doctri
 quam in creatione acceperunt, & à qua exciderunt. Ac & sanct
 cedit autoritas SS. Patrum, qui hoc asserunt, vt sancti est cor
 Basil. in Ps. 32. vbi dicit angelos in prima constitutione sub
 stantiæ suæ simul infusam habuisse sanctitatem; & sanct. Aug. tribus;
 Lib. 12. de ciuit. c. 9. vbi ait angelos fuisse à Deo creatos lum Ez
 cum bona voluntate & casto amore (& paucis interiectis) et Prob
 Deus simul & condens naturam Angelorum, & largiens gratiam. bis II.

Hoc præsupposito, dicendum i. quosdam angelos in Ep. 84.
 gratia accepta perseuerasse, & per actus aliquos bonos ne initi
 gratia Dei simul cum liberi arbitrij cooperatione, beati Ad p
 tudinem æternam fuisse promeritos; alios autem ab illa tiam, q
 gratia per suæ voluntatis prauitatem excidisse, siquæ Resp. i
 damnationem æternam incurrisse. bus fui

Constat enim in primis ex scriptura quosdam angelos Ephes.
 esse beatos, sanct. Matth. 18. *Angeli eorum in calis semper vi*
dent faciem Patris mei: quosdam verò esse damnatos sanct. num, v
 Matth. 15. *Discedite a me maledicti in ignem æternum, qui pe* bile eff
ratus est diabolo & angelis eius. nis ordi
 le est, a

Quòd autem angeli beati suam beatitudinem per ali- tos afflu
 quos actus bonos ex auxilio gratiæ fuerint promeriti, al- cecider
 lerit sanct. Thom. supra art. 4. & hæc est doctrina sanct. Prato
 Patrum, vt sanct. Aug. Lib. 4. de Gen. ad Litt. c. 24. vbi mum e
 dicit *Angelos beatitudinem consecutos, quia omnia sua ad De* rum sup
gloriam retulerunt: sanct. item Greg. hom. 7. in Ezech. vbi ta san
 dicit, malis Angelis in superbiam prolapsis, bonos in vocatu
 humilitate perstitisse. & prim

Quòd denique angeli reprobi peccauerint, & per pec- sed qui
 catum à gratia exciderint, damnationemque incurserint, locum)
 constat manifestè ex scriptura, Iob: 4. *In Angelis suis repe* serit san
rit prauitatem: & sanct. Petri 2. *Deus peccantibus Angelis non* 4. cont
peperit, sed rudibus inferni detractos in tartarum tradidit Doc
cruciandos. Dicen-

sanct. In angelorum peccatum superbia. Probatur 1. ex scriptura: Is. 14. *Detrahta est, ad inferos superbia tua, &c. qui dicebas in corde tuo: in celum conscendam, &c. similis ero Altissimo*; quem Propheta locum de diaboli peccato intelligit sanct. Aug. Lib. 3. de Doctrina Christi. cap. 37. sanct. Greg. hom. 34. in Euang. & sanct. Bernard. serm. 38. in Cantica Ezech. 28. *Elevatum est cor tuum in decore tuo, &c. dixisti in corde tuo, Deus ego sum*; quæ verba similiter intelliguntur de Lucifero à sanct. Patribus; sanct. Ambr. de Paradiso cap. 2. sanct. Hier. in illum Ezech. locum, & alijs.

Probatur 2. ex sanct. Patribus. S. Chryf. hom. 3. de verbis Il. *Angelus per superbiam factus est diabolus*: sanct. Ambr. Ep. 84. ubi dicit, *in lapsu diaboli, & in hominis prævaricatione initium peccati fuisse superbiam*.

Ad pleniorum eorum, quæ supra dicta sunt, intelligentiam, quæres 1. quinam Angeli, & quot peccaverint? Resp. imprimis non ex vno solo ordine sed ex pluribus fuisse eos, qui peccaverunt; Apost. siquidem ad Ephes. 6. tribuit Dæmonibus nomina quorundam ordinum, ut Principatum, & Potestatum, ac proinde probabile esse (vt docet sanct. Thom. q. 63. a. 9. ad 3.) ex quovis ordine Angelorum aliquos peccasse: sicut & verisimile est, ad quemlibet ordinem Angelorum homines beatos assumendos esse, ad instaurandas ruinas eorum, qui ceciderunt.

Præterea communis est sanct. Patrum opinio, supremum ex illis, qui peccaverunt, fuisse omnium Angelorum supremum, id est, primum ex ordine Seraphinorum. Ita sanct. Thom. supra a. 7. & constat ex cap. 40. Job. ubi vocatur *principium viarum Dei*, non quia fuerit ante alios & primò creatus, cum omnes Angeli simul creati fuerint; sed quia (vt explicat sanct. Hieron. & sanct. Greg. in illum locum) primus fuit dignitate & excellentiâ, id etiam asserit sanct. Aug. Lib. 11. de civit. cap. 15. & sanct. Basil. Lib. 4. contra Eunom. & alij communiter.

Docet denique sanct. Thom. cit. art. 9. pauciores fuisse

se eos, qui peccauerunt; quàm qui perstiterunt in bono; quod colligi posse videtur ex eo, quod Apoc. 12. dicitur draco secum traxisse tertiam duntaxat stellarum partem.

Quæres 2. in quo posita fuerit Angelorum superbia? Resp. varias esse super hac re Theologorum sententias. Quidam enim existimant, Angelos in sua naturali perfectione inordinatam habuisse complacentiam, & in illa tanquam in fine suo ultimo conqueuissent. Alij dicunt, illos inordinatè appetiisse beatitudinem supernaturalem, tanquam proprijs viribus, & sine vlllo diuinæ gratiæ auxilio consequendam. Afferunt alij, peccasse angelos in eo, quod acceptâ diuinitus reuelatione de hypostatice vniõne verbi diuini aliquando faciendâ cum natura humana, hanc vniõnem sibi ex superbia expetierint, & Christo Domino adeoque toti generi humano illam inuiderint. Alij denique omnium probabilissimè docent, peccatum superbiæ Angelorum in eo positum fuisse, quod Deo subiecti esse noluerint, sed independentiam ab eius imperio appetierint, eoque modo similitudinem, cum Deo, qui ab omni subiectione & imperio est independentis, affectauerint. Ita sanct. Aug. Lib. 11. de ciuit. cap. 13. Vbi de Diabolo dicit, quod *recusauit suo subditus esse creatori, & superbiâ suâ velut auctoritate priuatâ elatus est*: & sanct. Greg. Lib. 34. mor. cap. 13. *Ei, à quo conditus fuerat, subesse despexit: ita enim Deus super omnia est, vt ipse sub nullo sit; Leuiatan verò iste eius celsitudinis culmen aspiciens, eius peruersa libertatis appetijt.*

Quæres 3. quanto tempore Angeli fuerint in via, seu quanta fuerit duratio temporis illius, in quo potuerunt mereri aut demereri? Resp. in primis dubitandum non esse, quin aliqua mora intercesserit inter creationem Angelorum & ipsorum beatitudinem vel damnationem, ita vt mora ista potuerit coexistere alicui parti nostri temporis: quod colligi potest ex eo, quod angeli boni non potuerint simul esse beati, & simul mereri, cum actiones meritoriz secundum legem communem simul cum visione beatifica stare non possint; similiter Angeli reprobi prius peccauerint, quàm fuerint damnati. Con-

Constat præterea inter Theologos, moram illam & durationem viæ Angelorum fuisse breuiffimam; etenim dicitur S. Ioan. c. 8. Diabolum fuisse homicidam ab initio, & in veritate non stetisse: Vnde sequitur, illum statim post creationem peccauisse, & re verâ iam peccauerat, antequam accederet ad primos parentes, vt eos in peccatum pertraheret. Accedit etiam, quòd Angeli propter summam intelligendi sagacitatem & perfectionem omnia celerrimè exequantur. Quare dicendum videtur, saltem tria instantia temporis in illa duratione viæ Angelorum esse distinguenda; primum, in quo omnes tam electi quam reprobi in gratia creati sunt; secundum, in quo boni bene operati sunt, & sic promeruerunt beatitudinem; mali è contrâ peccauerunt, & sic damnationis reatum incurrerunt; tertium denique, in quo illi premium virtutis beatitudinem acceperunt, isti è contrario in peccati vindictam, damnationis pœnâ fuerunt mulctari.

SECTIO II.

Quis iam sit status Angelorum in gloria.

Tria sunt, quæ S. Thomas tribus postremis articulis quæstionis 62. quaerit circa beatitudinem Angelorum, quæ hîc breuiter explicanda sunt.

Primum est, vtrum in Angelis beatis remaneat cognitio ac volitio naturalis? & respondet S. Doctor affirmatiuè; cuius ratio est, quia beatitudo naturam non destruit, sed perficit, ergo in beatis Angelis non tollit operationes, quæ illis ratione naturæ suæ conueniunt.

Secundum est, an Angeli beati peccare possint? & respondet S. Doctor negatiuè; constat enim ex sacris litteris beatitudinem electorum siue Angelorum siue hominum æternam fore; at æterna non esset, si per peccatum ab illa excidi posset: vnde S. Fulgent. lib. de fide ad Petrum c. 23. sic loquitur: Firmissime tene, & nullatenus dubites, omnem creaturam naturaliter mutabilem à Deo incommutabili

bono;
dicitur
artem.
perbia;
entias,
perfe-
in illa
unt, il-
ralem,
tia au-
elos in
tica v-
ra hu-
at, &
am in-
ocent,
fuisse,
entiam
linem,
t inde-
e ciuit.
bdirus
elatus
ondirus
ur ipse
iciens,
a, seu
erunt
n non
mAn-
n, ita
mpo-
n po-
ones
a visi-
probi
Con-

fallam esse, nec tamen posse quemlibet sanctorum Angelorum in deterius mutari; quia sic acceperunt eternam beatitudinem, quâ Deo stabiliter perfruuntur, ut eâ carere non possint.

Accedit ratio, quâ vitur S. Doctor, quia scilicet Angeli beati in Deo clarè viso vident omnem rationem boni diligibilis, ergo ab illo nullatenus auerti potest eorum voluntas; cum illud bonum utpote infinitum omnem illorum capacitatem repleat.

Tertium est, an Angeli beati possint in beatitudine proficere? Respondet S. Doctor cum distinctione; si enim sermo sit de beatitudine essentiali, quæ consistit in clara Dei visione, certum est, Angelos nullum illius incrementum unquam acsepturos esse aut promerituros; cum illa sit terminus & finis omnium meritorum; & præterea eodem modo se habeat beatitudo in Angelis, atque in hominibus; iuxta quod dicitur Apoc. 21. eandem esse hominis & angeli mensuram, hoc est rationem meriti: atqui homines beati secundum legem ordinariam in beatitudine proficere non possunt, iuxta illud Eccles. 11. *Si ceciderit lignum ad Austrum aut ad Aquilonem, in quocumq; loco ceciderit, ibi erit*: Quod sancti Patres interpretantur de immutabilitate quadam hominis in eo termino siue beatitudinis siue damnationis, ad quem post hanc vitam peruenerit: ergo idem de Angelis beatis dicendum est.

Quòd si de beatitudine accidentali quaestio intelligatur. Respondet S. Doctor, angelos beatos posse in illa proficere; tum quia possunt noua subinde gaudia experiri iuxta illud S. Luc. 15. *Gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente*; tum quia possunt nouas reuelationes, & mentis illustrationes diuinitus accipere, ut docet S. Dion. cap. 7. de caelesti Hier. & S. Aug. lib. 1. de Gen. ad litt. c. 17. hæc autem noua reuelationes, sicut & illa gaudia ad beatitudinis accidentalis augmentum conferre possunt.

Est autem obseruandum hic, quòd, quamuis angeli beati gloriæ accidentalis incrementum aliquod accipere possint,

possint, non possunt tamen illud de nouo mereri, vt docet S. Thom. art. 9. ad 3. quia secundum communem Theologorum sententiam in termino viae nullus amplius superest merito locus.

SECTIO III.

Qualia sint officia Angelorum beatorum erga homines.

Dicendum est 1. Angelos interdum ad homines diuinitus mitti, velut diuinæ voluntatis internuncios, ac diuinorum consiliorum executores & ministros. Id manifestè constat ex scriptura. Exod. 23. *Eccc ego mitto Angelum meum, qui præcedat te: S. Luc. 1. Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilee ad virginem, &c. Act. 12. Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis.*

An autem omnes omnino angeli mittantur, & si non omnes, quinam ex illis, controuersum est apud Theologos. S. Thom. quæst. 112. a. 4. existimat, Dominationes cæterosque superiores beatorum spirituum ordines nunquam mitti, sed tantum reliquos ipsis inferiores. At Magister sententiarum in 2. dist. 10. dicit, ordinariè quidem quatuor illos ordines superiores mitti non solere, sed tantum inferiores; extraordinariè tamen etiam superiores illos mitti: & sanct. Greg. hom. 34. in Euang. videtur asserere sanct. Gabrielem fuisse supremum ordinis Seraphinorum, quod etiam confirmari potest ex eo, quod sanct. Paulus Hebr. 1. loquens de omnibus illis beatis spiritibus dicit: *Nonne omnes sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capient salutis?* Vbi obseruandum est Apostolum loqui de omnibus beatis spiritibus sine vlla exceptione, cum ibi de illis agat, prout Christo Domino sunt inferiores, quod ad omnes spectare manifestum est. Et Is. 6. dicit Propheta, ad se vnum de Seraphim volasse. Vtraque sententia probabilis est.

est; secunda tamen probabilior videtur, quia magis ad sensum scripturæ videtur accedere.

Dicendum 2. Angelos mitti, & à Deo destinari ad custodiam hominum non tantum in genere, sed & in particulari, ita ut cuique homini suus adsit Angelus tutelarioris.

Huic veritati, quæ de fide est, oppositus est error Calvini, qui super illa verba Ps. 90. *Angelus suus mandavit de te*, ait, custodiam illam Angelorum esse falsum commentum. Verum refellitur hic error, & nostræ assertionis veritas probatur 1. ex scriptura. Gen. 48. *Angelus, qui eruit me de cunctis malis*: Iudith. 13. *Custodivit me Angelus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc revertentem*: & S. Matth. 18. *Angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est*.

Probatur 2. ex S. Bas. Lib. 3. contra Eunomium initio: *Quod adsit, inquit, singulis credentibus Angelus tanquam pædagogus, & pastor viam dirigens, nemo contradicit, qui memor fuerit verborum Domini, ubi dicit, ne contemnat is unum de pusillus istis, quia Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, & Ps. 33. Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum*: & S. Hier. in cap. 18. S. Matth. *Magna est dignitas animarum, ut unaquæq; ob ortu natiuitatis habeat in custodiam sui Angelum delegatum*.

Probatur 3. ex communi consensu totius Ecclesiæ, quæ semper ita esse sensit, ut colligitur ex Act. 12. Vbi cum S. Petrus è carcere diuina virtute liberatus, pulsaret ianulam factum ignorarent, vnanimi consensu omnes dixerunt: *Angelus eius est*. Idem etiam colligi potest ex festo sancti Angeli custodis, quod à summo Pontifice institutum & approbatum, summo omnium consensu vbique receptum est.

Porro sanct. Thom. 2. 2. docet Angelum custodem vnicuique homini adesse, & erga illum suo munere fungi, ab eius ex vtero matris natiuitate, & non ante, vsque ad eandem mortem & non post: eò quod ante natiuitatem infans

infans censeatur esse quasi pars quaedam matris, & velut fructus adhuc in arbore pendens, vnde tunc per Angelum custodem ipsius matris custodiri censeatur: post mortem verò non amplius egeat homo angelica custodia, cum sit in termino viæ, nec vllus superfit merito vel demerito locus.

Est autem obseruandum id, quod docet S. Dion. de celesti Hier. cap. 9. non solum hominibus singulis, sed præterea populis, regnis, prouincijs, ciuitatibus suos peculiare Angelos seu Archangelos esse à Deo prapósitos. Quod etiam constat ex scriptura; Dan. 10. Vbi dicitur, Principem regni Persarum restitisse Gabrieli à Deo Iudaiei populi liberationem postulanti; ille enim Persarum princeps non alius fuit quam bonus Angelus huius populi custos ac tutelarior, vt exponit S. Hieron. in eum locum & S. Greg. Lib. 17. mor. c. 8. Et apud eundem Danielem c. 12. S. Michael dicitur stare pro filijs Israël; quia nempe olim fuit custos synagogæ, sicut nunc Ecclesiæ teste S. Greg. loco citato: & sanct. Epiph. hæc 51. Angelos illos quatuor, de quibus mentio fit Apoc. cap. 9. totidem populorum præsidet & custodes interpretatur, scilicet Assyriorum, Babyloniorum, Medorum atque Persarum.

Præterea singulis etiam rerum generibus atque speciebus præfici Angelos docet S. Aug. Lib. 83. quæst. cap. 79. vnde Apoc. 14. vnus Angelus dicitur habere potestatem supra ignem, & cap. 16. alius vocatur *Angelus aquarum*: neq; id mirari debemus; si enim Deus ipse rerum omnium curam habere dignatur, & in scripturis dicitur escam dare pullis coruorum, & fœnum iumentis, ac vestire lilia agri, quidni harum etiam rerum custodiam Angelis commiserit?

Vnde non sine ratione quidam Doctores existimant exponi posse scripturas (dum alloquuntur creaturas rationis expertes, ignem, aquam, fontes, volucres, bestias, easque ad laudandum, & benedicendum Deum inuitant) ita, vt verba illa referantur ad Angelos custodes, quos rogamus, vt has omnes creaturas sibi commissas ad Dei gloriam dirigant.

Monet etiam S. Th. a. 4. ad 1. quòd, quamvis cuilibet hominum angelus aliquis ad custodiam deputetur, Christum Dominum tamen nullum habuisse Angelum custodem, eò, quòd non indigeret tali custodià, cum esset impeccabilis, & ipse potius angelorum custos dici deberet.

Innumera verò sunt beatorum illorum spirituum erga animas custodiae suae concreditas officia: arcent demones, Tob. 12. increpant peccatores, Iudic. 2. docent & instruunt, Dan. 9. consolantur in afflictionibus, Tob. 5. addunt animum & subministrant vires, 3. Reg. 19. offerunt preces; Apoc. 8. denique animas iustorum è corpore migrantes ad beatorum sedem deferunt, Luc. 16.

Cum igitur tot, & tanta sint angelorum beatorum in homines beneficia, sic vicissim hominum erga illos officia aliqua merito requiruntur, quae paucis verbis complectitur S. Bern. ser. 12. in Pl. 90. vbi explicans haec verba *Angelus suis Deus mandavit de te; Quanta, inquit, debet tibi hoc verbum inferre reuerentiam, afferre deuotionem, conferre fiduciam. Reuerentiam pro praesentia, deuotionem pro beneuolentia, fiduciam pro custodia: Verum de his fufius in tract. seq. cum de sanctorum veneratione & inuocatione agemus.*

SECTIO IV.

Qualis sit status damnationis reproborum Angelorum.

Certum est 1. angelos praeuaricatores statim post peccatum suum è caelo esse deturbatos, vt dicitur Apoc. 12. *Neque locus inuentus est eorum amplius in caelo; & in infernum detruos, vt constat ex epist. 2. S. Petri c. 2. Deus peccantibus angelis non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos: Quod quamuis ita sit, nihilominus demones non semper in inferno desineri, sed aliquando Dei permissu inter homines super*

scilicet

terram vagari constat ex varijs scripturæ locis, vt S. Luc. 8. vbi plurimi dæmones à Christo ex vnius hominis corpore eiekti, rogauerunt eum, ne illis imperaret, vt in abyssum irent, sed in porcos ingredi permetteret: vnde S. Thom. q. 64. a. 4. recte docet, duplicem locum pœnalem dæmonibus à Deo assignatum esse; vnum quidem ratione culpæ suæ, & hic est infernus; alium verò ratione exercitationis humana, & hic est aer caliginosus terræ vicinus, in quo permissum est eis vagari, vt tentare, sicque exercere possint homines: cum autem vsque ad extremum iudicij diem exercitatio illa durare debeat, ideo ad illud vsque tempus (vt ait S. Doctor) & angeli mali nobiscum hic versantur, vt impugnent, & boni, vt subsidio sint; post illum verò diem omnes mali tam angeli, quam homines in inferno per æternitatem detinebuntur, boni verò in cœlo manebunt.

Certum est 2. vt docet S. Thom. art. 3. dæmones esse doloris capaces, & susceptibiles, non quidem illius doloris, qui est passio appetitus sensitivi, & percipitur organo corporeo; sed doloris pure spiritualis, qui (vt explicat idem S. Doctor) est quidam simplex actus voluntatis, quo refugit, & auersatur aliquid tanquam sibi contrarium, & nociuum, vt mox explicabitur.

Cum hæc igitur certa sint, difficultas est, an dæmones ab igne inferni torqueantur. Pro cuius resolutione

Dicendum est 1. ignem inferni, qui corporeus est ac materialis, à diuina iustitia tanquam instrumentum assumi ad puniendos dæmones, hosque proinde illo igne torqueri.

Ac in primis, quod ignis ille corporeus sit, ac materialis in dubium reuocare non licet, eum & scripturæ, & Patres hoc expressè asserant; vnde S. Greg. Papa lib. 4. dialog. cap. 29. hoc tanquam certum proponit, & de quo nulli ambigere liceat; & S. Aug. lib. 21. de Ciuit. a. 10. hoc tanquam certum affirmat; & huic veritati communiter subscribunt sancti Patres.

Quòd autem ab illo igne dæmones torqueantur, constat ex scriptura. S. Matth. 25. vbi Christus Dominus dicit

cit ignem inferni paratum esse diabolo, & angelis eius; & Apoc. 20. dicitur diabolus in stagnum ignis missus, ubi cum bestia & pseudo propheta in aeternum cruciandus est: constat etiam ex sanct. Greg. & sanct. Aug. locis supra citatis, in quibus asserunt, non tantum corpora reproborum hominum, sed & illorum animas ab inferorum igne torqueri; eadem autem est ratio demonum.

Quæres, quomodo ille ignis, cum sit corporeus, in demones, qui puri spiritus sunt, agere possit, illosque torquere? Variæ sunt super hac re Theologorum sententiæ: alij siquidem existimant, demones ab igne torqueri, in quantum ab illo detinentur, illique diuina virtute sunt alligati; vnde à S. Iuda in epist. canonica dicuntur demones *vinculis aeternis sub caligine referuari*. Alij dicunt, eos ab igne torqueri non tantum, quia eo detinentur, & alligantur, sed præterea ex eo, quod illum tanquam sibi maxime disconueniens, & nociuum apprehendunt, dum se ab illo in aeternum detinendos continuo cogitant, nec ab illa cogitatione desistere possunt. Alij arbitrantur ex illa detentione in ijs (Deo ita volente) oriri tristitiam ac molestiam ei similem, quam hominis animus ex actuali sui corporis combustione experiretur. Alij docent, ipsum ignem per qualitatem aliquam supernaturalem ipsi à Deo inditam realiter agere in demones, ipsisque dolorem & cruciatum incutere. Verum quamuis hæc omnia probabiliter dici possint, certissima tamen omnium videtur esse sententia illa, quæ nihil certi hac in re definiri posse asserit; vnde S. Aug. loco supra citato post multa super hac questione subtilissimè disputata tandem sapientissimè concludit, *spiritus illos incorporeos penâ corporalis ignis affici, veris quidem sed tamen miris, & ineffabilibus modis.*

Dicendum 2. pœnas demonum, sicut & damnatorum hominum fore aeternas. Huic veritati, quæ de fide est, oppositus olim fuit error Origenis, qui (vt refert Nicephorus Lib. 17. hist. Ecc. c. 27. & 28.) existimauit hominum damnatorum, ipsorumque etiam demonum tormenta finem aliquando esse habitura.

Re-

Refellitur hic error, & nostra assertionis veritas probatur 1. ex scriptura S. Matth. c. 25. vbi Christus Dominus refert hæc verba, quæ in extremo iudicio aduersus reprobos prolaturus est; *Discedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & angelis eius; ex quibus verbis, cum constet, ignem illum esse æternum, sequitur, illius pœnam fore quoq; æternam iuxta id, quod subiungit: Abiit hi in supplicium æternum: 2. ad Theff. 1. de reprobis dicitur quod Pœnas dabunt in interitum æternas: & S. Iud. in epist. can. dicit angelos reprobos, vinculis æternis sub caligine referuari: & 1. cor. 20. dicitur, quod Diabolus missus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi cruciabitur in secula seculorũ.*

Probatur 2. ex Conc. Lateran. sub Innocentio III. cap. 1. de fide cath. in quo expressè definitum est reprobos & malos cum diabolo pœnam perpetuam subituros esse.

Probatur 3. ex S. Aug. lib. de fide & operibus a. 15. vbi de reproborum damnatione loquens, *Erit, inquit, æterna eorum combustio, sicut & ignis æternus: & S. Ambr. lib. 7. in Luc. vbi hæc verba Is. 66. (Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.) de æternis damnatorum supplicij exponit.*

Quæres, quâ ratione pœna æterna demonibus iustè infligatur, cum illorum peccatum fuerit quasi momentaneum? Resp. id iustissime fieri tam respectu demonum, quàm etiam hominum reproborum; tum quia (vt ait S. Aug. Lib. 21. de Ciuit. c. 12. *Ille dignus est æterno malo, qui hoc in se pererit bonum, quod esse posset æternum;* tum etiam quia (vt dicit S. Thom. in Supp. quæst. 99. art. 1.) pœna peccati taxatur secundùm dignitatem eius, in quem peccatur; vnde maiori pœnâ dignus esset, qui percuteret alapâ principem ac regem, quàm si cuiusque alteri priuato hanc iniuriam irrogaret: atqui siue diabolus, siue homo mortaliter peccans, contra Deum infinitâ maiestatis, & excellentiæ peccat, eiusque honori summam (quantum in ipso est) infert iniuriam, dum in creatura per peccatum finem vltimum constituit: ergo infinitâ pœnâ.

pœnâ dignus est. Cùm autem creatura, quæ in se finita est, pœnam secundum intensiorem acerbitatis infinitæ ferre non possit, pœna secundum durationem temporis infinita illi subeunda est, quæ proinde iustè à Deo illis infligitur. Tum denique quia (vt ait S. Greg. lib. 4. Dial. c. 44.) *ad magnam iudicantur iustitiam pertinet, vt nunquam careant supplicio, qui in hac vita nunquam voluerunt carere peccato;* qui enim in peccatum mortale propriâ voluntate labitur, se in eum statum iniustitiæ redigit, ex quo proprijs viribus eum nusquam in æternum poterit; vnde ex hoc ipso, quod vult peccare, vult consequenter in peccato per totam æternitatem manere; quare iustè à Deo peccator non solum ob actionem peccati, sed præsertim ob voluntatem in peccato permanendi, quæ (sicut dictum est) in æternum protenditur, pœnâ interminabili & æternâ plectitur.

SECTIO V.

Qua sit demonum conditio quoad intellectum, & voluntatem.

Questionis propositæ sensus est, an intellectus demonum ita sit obcæcatus, vt nullam amplius habeat veritatis cognitionem; an item eorum voluntas omnino sit obstinata in malo, & quæ sit illius obstinationis causa.

Quod spectat ad intellectum; obseruandum est duplicem esse cognitionem veritatis, vnam speculatiuam, alteram practicam; & vtramque rursus esse, vel naturalem, vel supernaturalem. Hæc obseruatione suppositâ

Dicendum 1. cognitionem speculatiuam naturalem integram in demonibus post peccatum mansisse, neque vilo modo fuisse diminutam. Ita S. Thom. 1. p. q. 64. a. 1. cuius ratio est, quia in demonibus post lapsum dona omnia naturalia integra remanserunt, vt docet S. Dion. de diu. nomin. cap. 4. & S. Aug. lib. 2. de Gen. ad litt. c. 17.

Dicen-

Dicendum 2. cognitionem speculatiuam supernaturalem non esse in demonibus totaliter ablatam, sed valde diminutam, vt docet S. Thom supra; quia scilicet de rebus supernaturalibus aliqua iis cognitio interdum conceditur vel mediantibus Angelis, vel aliquibus alijs modis; quamquam proprie loquendo hæc cognitio in eis supernaturalis non nisi materialiter dici debeat, vt recte obseruant aliqui Theologi, in quantum scilicet est de aliquibus rebus supernaturalibus, non verò, quòd procedat ab vilo habitu supernaturali fidei, quo propter peccatum sunt spoliati, neque ex vilo motiuo supernaturali, cuius in flatu damnationis sunt incapaces.

Dicendum 3. cognitionem practicam de rebus agentis circa res morales, siue sit ordinis naturalis siue supernaturalis, fuisse demonibus ratione peccati detractam. De vtraque constat in primis ex scriptura, in cuius varijs locis demon vocatur homicida, mendax; vt S. Ioan. 8. *Cum loquitur mendacium, ex proprijs loquitur.* Item alijs in locis vocantur demones spirituales nequitia, Principes & Potestates tenebrarum: & Ezech. 28. de primo angelo dicitur: *credidisti sapientiam Tuam in decore tuo.* Deinde ex S. Aug. in Enchir. ad Laurentium cap. 24. & 25. vbi dicit ignorantiam rerum agendarum, & concupiscentiam nocuarum esse mala, hominibus, & demonibus communia. Demum hæc ratio, quia veritas & rectitudo iudicij practici desumitur ex recta ordinatione affectus & voluntatis erga bonum morale, vt docet in Ethicis Philosophus: sed demones nullum habent, nec habere possunt affectum erga vllum morale bonum; ergo nec etiam iudicium practicum verum & rectum.

Quod ad voluntatem attinet, dicendum est voluntatem demonum ita esse in malo obstinatam, vt nunquam possit flecti, & conuerti in bonum. Ita sanct. Thom. art. 2. & est de fide contra Origenem, qui ideo censebat, tormenta demonum fidem aliquando esse habitura, quia (vt refert S. Hieron. epist. 61. aduersus Ioannem Hiero-
60

folymitanum) existimabat, ipsos dæmones pœnitentiam aliquando esse acturos.

Refellitur hic error, & veritas nostræ fidei probatur ex eo, quòd (vt docet S. Cypr. in fine libri contra Demetr.) *Quando istinc excessum fuerit, nullus iam pœnitentiæ locus, nullus satisfactionis effectus; quod & Scriptura figuratè declarat Ecc. 11. In quocunque loco ceciderit (lignum) ibi erit; quod autem homini mors, hoc dæmoni casus fuit: & Ecc. 9. dicitur, quòd nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos: & Job 10. quòd ibi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat; vnde S. Fulg. Lib. de fide ad Petrum cap. 3. dicit in igne inferni omnes Angelos præuicatores, nec malâ voluntate posse carere, nec pœnâ (& infra) sic bonam amississe voluntatem, vt amissam resumere nequeant: & S. Prosper Lib. 3. de vita contemp. cap. 12. rectè obseruat, damnatos mitti in tenebras ligatis manibus, & pedibus (vt dicitur S. Matth. 22.) eò quòd deinceps non possint bona vlla opera exercere.*

Ratio autem, cur nullus sit dæmonibus & damnatis pœnitentiæ locus, est, quia nullus est gratiæ; sicut enim hominibus in peccato mortali decedentibus nullam amplius gratiam dare decreuit Deus, quâ voluntates eorum ad pœnitentiam excitentur; sic nec angelis post lapsum: sine gratia autem nec hominis, nec angeli voluntas ad veram pœnitentiam conuerti potest; vt supponimus ex dicendis in tractatu de gratia.

SECTIO VI.

Quomodo à dæmonibus homines impugnentur.

Certum est ex fide, dæmones ex Dei permisso posse homines impugnare, eosque ad malum incitare, idque reipsa aliquando, imò sæpissime facere, vt constat ex varijs scripturæ locis, vt Gen. 3. vbi refertur, primos parentes ad peccatum fuisse à dæmone inductos, & & epist. 1. S. Petri cap. 5. *Aduersarius vester diabolus tanquam*

quam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret: & Ephes. 6. Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitia, in caelestibus, &c.

Faciunt autem hoc demones, Deo non quidem volente, sed tamen permittente, illorumque peruersos conatus in electorum suorum bonum ordinante; unde S. Thom. quæst. 114. a. 1. dicit, impugnationem hominum à demonibus ex ipsorum demonum malitia procedere; ordinem verò impugnationis esse à Deo, qui nouit malis bene uti, eaque ad bonum ordinare.

Sicut autem Deus homines à demonibus impugnari permittit, sic & ipsis cum impugnantur, gratia suæ auxilia subministrat, quibus si velint, qualibet tentatione superiores possint euadere; unde S. Paul. 1. Cor. 10. dicit. Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis; sed faciet etiam cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere: & 2. Cor. 12. Datus est mihi stimulus carnis meæ angelus Satana, qui me colaphizet. Propter quod ter Dominum rogauit, ut discederet à me; & dixit mihi; sufficit tibi gratia mea.

Quæres, quomodo fiat illa hominis impugnatione per demone? Resp. duobus præsertim modis fieri posse, demone scilicet aliquid vel intra hominē, vel extra ipsum operante. Primo enim modo tentare potest, vel commouendo spiritus vitales, in quibus species sensibiles continentur, & eas potentijs cognoscitiuis obijciendo, sicque prauam aliquam imaginationem efformando; vel commouendo humores, & spiritus in organo corporeo appetitus sensitui, sicque inde recte uoluntatem ad malum aliquod excitando. Secundo autem modo (hoc est aliquid extra hominem operando) ipsum tentare potest, cum aliquid uerum, vel apparens sensibus externis obijcit, unde occasio alicuius peccati perpetrandi ipsi homini suggeratur. Ita S. Thom. quæst. 111. a. 1. 2. 3. & 4. ubi fuse explicat, quâ ratione tam boni, quam mali angeli interius vel exterius in homines agere possint.